

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 592/2012-23

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 21. februára 2013 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej a zo sudcov Jána Lubyho a Ladislava Orosza o sťažnosti O. G., B., zastúpenej advokátkou JUDr. M. S., B., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Galanta v konaní vedenom pod sp. zn. D 688/92, za účasti Okresného súdu Galanta, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo O. G. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Galanta v konaní vedenom pod sp. zn. D 688/92 p o r u š e n é b o l o .

2. O. G. p r i z n á v a finančné zadostučinenie v sume 8 000 € (slovom osemtisíc eur), ktoré jej je Okresný súd Galanta p o v i n n ý zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. O. G. priznáva úhradu trov konania v sume 269,58 € (slovom dvestošesťdesiatdeväť eur a päťdesiatosem centov), ktoré je Okresný súd Galanta p o v i n n ý zaplatiť na účet jej právnej zástupkyne JUDr. M. S., B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. IV. ÚS 592/2012-12 z 22. novembra 2012 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť O. G. (ďalej len „sťažovateľka“) vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Galanta (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. D 688/92 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

Sťažovateľka, ktorá má v namietanom dedičskom konaní postavenie zákonnej dedičky, vo svojej sťažnosti okrem iného uviedla:

«V roku 1992 bolo na Okresnom súde v Galante zahájené dedičské konanie pod sp. zn. D 688/1992 po poručiťovi S. N... naposledy bytom T.

Dňa 28. 2. 1995 bola sťažovateľka ako dedič po poručiťovi S. N. predvolaná na prejednanie dedičstva po tomto poručiťovi. Predmetná dedičská vec je vedená na Okresnom súde v Galante sp. zn. D 688/92, Dnot 197/93 a bola pridelená súdnemu komisárovi Mgr. O. C.

Až po 12 (dvanástich) rokoch Okresný súd v Galante Uznesením prerušil toto konanie a odkázal jednu z privolaných dedičov na podanie žaloby o určenie neplatnosti listiny obsahujúcej poslednú vôľu poručiťa...

Konanie na Okresnom súde v Galante ohľadom vyššie uvedeného návrhu o určenie neplatnosti závetu č. k. 11 C 192/2004 trvalo až do roku 2009, t. j. ďalších 5 (päť) rokov.

Od skončenia uvedeného sporu pre ktorý bolo predmetné dedičské konanie prerušené, uplynuli 3 (tri) roky a súd v tejto dedičskej veci nekoná a nerozhodol, napriek tomu, že v predmetnej dedičskej veci bol vynesovaný nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 9. novembra 2011, sp. zn. II. ÚS 349/2011 v ktorom konštatoval, že základné práva dedičov po S. N. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov boli porušené...

Po vynesení uvedeného nálezu ÚS SR, súd 10 mesiacov nekonal. Až 11. septembra 2012 bolo jedno konanie pred súdnym komisárom Okresného súdu v Galante Mgr. O. C., ktorá až teraz po 20 rokoch od začatia dedičského konania dala dedičom zisťovať podklady a listiny pre toto dedičské konanie a preto pojednávanie bolo opätovne odročené „predbežne na neurčito“...

Dňa 30. 08. 2012 podala O. G. sťažnosť na Okresný súd Galanta pre porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov.

Okresný súd v Galante vo svojej odpovedi na sťažnosť v závere skonštatoval, že súd zistil prietahy v predmetnom konaní, za čo sa sťažovateľke ospravedlnil.

... práva sťažovateľky na rýchly a spravodlivý proces boli porušené, vznikla jej touto nečinnosťou Okresného súdu v Galante nemajetková ujma.

Konanie trvá už 20 rokov bez toho, aby bolo vo veci toto dedičstvo prejednané a rozhodnuté.

Preto požaduje sťažovateľka primerané finančné zadostučinenie podľa čl. 127 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky vo výške 50 000 eur (slovom: päťdesiat tisíc eur).

Sťažovateľka túto požiadavku odôvodňuje tým, že ide o konanie, kde predmetom je uplatnenie jej práva na dedičstvo. Tým, že súd vo veci bezdôvodne nekoná, vo veci za 20 rokov nebolo rozhodnuté, boli práva sťažovateľky významne poškodené.»

Na základe uvedenej argumentácie sa sťažovateľka domáha, aby ústavný súd po prijatí jej sťažnosti na ďalšie konanie nálezhom takto rozhodol:

„1. Okresný súd v Galante v konaní pod sp. zn. D 688/1992 porušil právo O. G..., aby sa jej vec prerokovala bez zbytočných prieťahov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Okresnému súdu v Galante v konaní pod sp. zn. D 688/1992 prikazuje konať tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

3. O. G. priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 50.000,- eur (päťdesiat tisíc eur), ktoré je Okresný súd v Galante povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresnému súdu v Galante ukladá zaplatiť sťažovateľke trovy právneho zastúpenia na účet advokátky JUDr. M. S. do 1 mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.“

Na základe výzvy ústavného súdu sa okresný súd k sťažnosti vyjadril v prípise sp. zn. Spr 963/2012 z 31. októbra 2012, v ktorom okrem iného uviedol, že *„pokiaľ ide o samotné posúdenie postupu Okresného súdu Galanta v konaní, tento bol už predmetom posudzovania Ústavným súdom SR, ktorý v tejto veci vydal nález č. k. IV: ÚS 116/2012-37, II ÚS 349/2011-23, v ktorých konštatoval, že základné práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov po poručiteľovi S. N. boli v minulosti porušené. Na základe toho predseda okresného súdu vo veci nariadil dohľad, vykonal pohovor so súdnou komisárkou, ktorá v predmetnej veci koná a vykonal všetky opatrenia k tomu, aby v dohľadnej dobe predmetná vec bola rozhodnutá. Vzhľadom na vyššie uvedené, zohľadniac citovaný nález Ústavného súdu SR, mi nezostáva iné ako konštatovať, že prieťahy v predmetnom konaní zo strany nášho súdu v minulosti u notára súdneho komisára nastali, za čo sa aj touto cestou dotknutej sťažovateľke ospravedlňujeme.“*

Predseda okresného súdu vo vyjadrení zo 17. decembra 2012 ústavnému súdu oznámil, že netrvá na verejnom pojednávaní vo veci sťažovateľky. Rovnako tak právna zástupkyňa sťažovateľky ústavnému súdu 3. januára 2013 oznámila, že netrvá na ústnom pojednávaní vo veci.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania vzhľadom na to, že po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k záveru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Predmetom konania pred ústavným súdom je posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. D 688/92 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy.

Ústavný súd už v rámci svojej predchádzajúcej činnosti judikoval, že úkony notára ako súdneho komisára v konaní o dedičstve sú úkonmi súdu, a preto aj nimi možno spôsobiť zbytočné priet'ahy, za ktoré nesie zodpovednosť všeobecný súd (III. ÚS 47/00).

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci)

v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že posudzovaná dedičská vec je tak z právneho hľadiska, ako aj skutkového hľadiska zložitá. Právna zložitost preskúmvanej veci spočíva v tom, že poručiť bol štátnym príslušníkom USA a dedičia sú štátnymi príslušníkmi Slovenskej republiky aj Maďarskej republiky. Skutková zložitost namietaného konania spočíva okrem iného v tom, že príslušné orgány územnej samosprávy ani príslušné štátne orgány (polícia) a navyše ani dedičia nevedeli preukázať niektoré identifikačné osobné údaje poručiťa. Tieto skutočnosti ústavný súd zohľadnil pri určení sumy finančného zadosťučinenia (porovnaj závery v konaní vedenom pod sp. zn. IV. ÚS 116/2012).

2. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľky ako účastníčky namietaného konania, ústavný súd nezistil žiadnu významnú okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jej ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v namietanom konaní k zbytočným priet'ahom.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal hodnotením postupu okresného súdu v napadnutom konaní, pričom v tejto súvislosti poukázal predovšetkým na skutočnosť, že doterajšie 21-ročné trvanie napadnutého dedičského konania je už samo osebe z ústavného hľadiska celkom jednoznačne neprimerané a neospravedlniteľné (m. m. IV. ÚS 160/03, IV. ÚS 19/04, IV. ÚS 261/07), a to bez ohľadu na skutočnosť, že ústavný súd nepripísal na ťarchu okresného súdu obdobie, v ktorom bolo napadnuté konanie prerušené (5 rokov), ani obdobie, počas ktorého sa spis nachádzal (takmer 2 roky) na odvolacom súde.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd po stotožnení sa s hodnotením postupu okresného súdu v napadnutom konaní obsiahnutom vo svojich predchádzajúcich nálezoch (v náleze č. k. II. ÚS 349/2011-23 z 9. novembra 2011 a v náleze č. k. IV. ÚS 116/2012-37 z 31. mája 2012) rozhodol, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn.

D 688/92 bolo porušené základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (bod 1 výroku tohto nálezu).

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd vysloví, že právoplatným rozhodnutím boli porušené práva alebo slobody sťažovateľa z dôvodu nečinnosti orgánu verejnej moci, môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Pretože ústavný súd už v náleze č. k. II. ÚS 349/2011-23 z 9. novembra 2011 prikázal okresnému súdu konať vo veci bez zbytočných prietáhov, nepovažoval za potrebné opakovane uložiť okresnému súdu túto povinnosť aj v tomto rozhodnutí, a preto v tejto časti sťažnosti sťažovateľky nevyhovelo (bod 4 výroku tohto nálezu).

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy a § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04).

Sťažovateľka sa domáhala priznania primeraného finančného zadosťučinenia v sume 50 000 € z dôvodu dlhotrvajúceho konania (viac ako 20 rokov) a poškodenia jej dedičských práv.

Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa pritom riadil zásadou, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je v prvom rade reparácia nemajetkovej ujmy sťažovateľa (m. m. IV. ÚS 84/02).

Vychádzajúc z konkrétnych okolností posudzovanej veci, najmä celkovej doterajšej dĺžky napadnutého konania (berúc do úvahy tiež skutočnosť, že napadnuté konanie bolo päť rokov prerušené, ako aj to, že spis sa takmer dva roky nachádzal na odvolacom súde), prihliadajúc na jeho právnu a faktickú zložitosť a zohľadňujúc správanie sťažovateľky ako účastníčky konania ústavný súd dospel k záveru, že priznanie finančného zadosťučinenia v sume 8 000 € bude v posudzovanom prípade primerané [pozri obdobne v konaní vedenom pod sp. zn. IV. ÚS 116/2012 (bod 2 výroku tohto nálezu)].

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľka si v konaní pred ústavným súdom uplatnila úhradu trov konania za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2012 (prevzatie veci a písomné podanie sťažnosti ústavnému súde) po 127,16 € a režijné náklady v sume 15,26 €, t. j. spolu 269,58 €.

Ústavný súd v zmysle citovaného znenia § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v súvislosti s jej právnym zastupovaním JUDr. M. S. Ústavný súd pri rozhodovaní o úhrade trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok

2011, ktorá bola 763 €, keďže išlo o úkony právnej služby vykonané v roku 2012. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti) podľa § 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 14 ods. 1 písm. a) a c) a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to za každý úkon sumu 127,16 €, čo predstavuje sumu 254,32 € a spolu s režijným paušálom dvakrát po 7,63 € (§ 16 ods. 3 vyhlášky) spolu sumu 269,58 € (bod 3 výroku tohto nálezu).

Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. februára 2013